

Sí, senyora!

Lluçiana Canyà, articulista noucentista

Maria Montessori responia així a *La Veu de Catalunya* el gener del 1930: «Ah! Mireu: el feminisme és una cosa endarrerida, una idea anacrònica gairebé... Quan en un poble hi ha encara feministes, és que és un poble endarrerit (...) no se n'ha de parlar, ja, d'això: és un fet la reivindicació de la dona i cal oblidar l'etapa de lluites feministes». «Però, doctora, doctora... Que no pensem a quin país estem?», va esclatar-li el cor, a la bisbalenca que l'entrevistava.

>> *La Lluçiana sempre anava a la seva. Era una dona que, quan passejava pels carrers de la Bisbal, feia girar.*

MARIA ÀNGELS CASADEMONT > TEXT

La història del feminisme a Catalunya encara està per fer. I s'hauria de fer pas a pas. La Lluçiana Canyà (la Bisbal, 1901-1980) no era al replà de dalt de tot de l'escala. Deia que les dones s'havien d'arreglar per al marit i dedicar-se a esteranyinar la casa. Estava convençuda que com més femenines fossin, més intensament sentirien la necessitat d'intervenir a la Casa Gran, que volia dir als afers públics. I això, és clar, feia posar molt nervioses les feministes més avançades. Quan anava de visita a casa de coneguts, sempre demanava de pujar al terrat. L'afició li venia de la seva mare, que es passava hores i hores asseguda al balancí guaitant el colomar. A la Lluçiana, li semblava que els nius de coloms eren l'ideal del que hauria de ser un bon matrimoni.

Deu ser per això, també, que, sortit del carní roent dels seus morros, el feminisme no esverava tant els que arrufaven el nas a la mínima flaire reivindicativa. Em penso que no va pas haver de posar ulls de garsa

manyaga perquè en Josep Maria de Sagarra li prologués els seus dos llibres de més anomenada. I mira que li havia arribat a fer el rebec, en Sagarra, des de *La Publicitat*. Era l'època que ella treballava a la redacció de *La Veu de Catalunya* (1929-1930). Va ser la primera dona a tenir-hi una secció diària. Avui hi entrevistava la Margarida Nelken i demà en Santiago Rusiñol. Els demanava el seu parer sobre l'emancipació de les dones. Llavors

>> *A banda de l'Etern femení i l'Etern masculí, Canyà també va escriure poesia, dues obres de teatre i contes infantils, com el d'En Patufet a Montserrat.*

Va ser la primera dona a tenir una secció diària a *La Veu de Catalunya*

>> *L'autora de L'etern femení signant llibres a la Casa del Libro de Barcelona. A la dreta, «Els coloms i el feminisme», article de Canyà publicat a la seva secció diària «Món femení», de La Veu de Catalunya, el 23 de juny del 1929. A sota, L'etern femení es va seguir reeditant en català durant quatre dècades enmig de l'erm cultural dels anys franquistes.*

posava el termòmetre a Amèrica del Nord, Anglaterra i França. Altres vegades hi discutia amb el mestre Fabra de si «maniguet», «maneguí» o «mangit». Es veu que aquesta peça de vestit femení, que guardava les mans de les tramuntanades empordaneses, s'havia tornat a posar de moda. Algun cop fins hi rebatejava el nom de les associacions, com va fer després d'esgargamellar-se amb la promotora del Club Femení d'Esports. Va convèncer-la d'afegir una «i» entre «Femení» i «d'Esports» perquè, pel bé del país i de les dones, incorporés la formació cultural i política entre les activitats de l'entitat.

La gran guerra de la Llucieta era aquesta: «Escolteu, dones de Catalunya! Poseu-vos de cara al món (...) Estudieu! Lluiteu! Ara és el moment!». Des d'aquell pedestal de «Món femení», les empentava a fundar biblioteques i a deixar-se estar de novel·les rosa per encarrillar-les a la bona literatura. Si fumia un toc de cornetí per ampliar l'amnistia als presos polítics catalans, l'endemà les tenia totes recollint firmes. Sabia com fer-les anar. Des de les barcelonines que ja ballaven el xarleston fins a les bisbalenques que començaven a arraconar les faldilles llargues fins al turmell per unes altres que arribaven un pam més avall del

genoll. No us cregueu que per a les catalanes que mentre feinejaven cantussejaven *Rosó, Rosó* —la gran filla del primer marit de la Llucieta— el sufragisme fos gaire sant de la seva devoció. Tot just l'entrellucaven amb una mena de ganyota rànica, acotxada per un escepticisme força indiferent sota la vànova de la desconfiança.

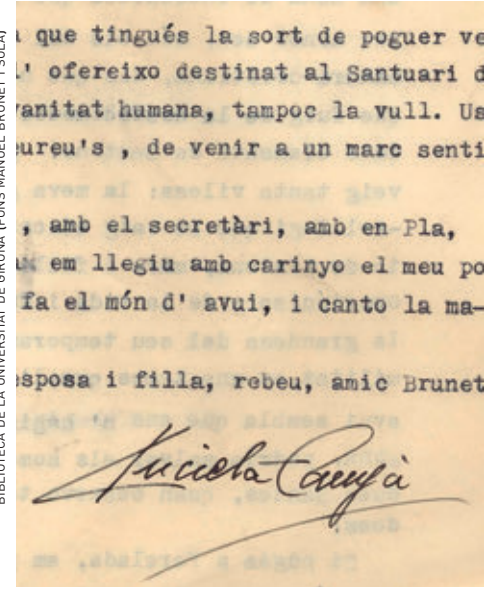
Una dona arriada

Potser sí que el feminisme de Canyà, amarat com estava del projecte petitburgès de la Lliga, podia una mica a sotana de capella. Però no era pas una feminista de cotilla i te amb pastes, que diria Rosa Maria Arquimbau. De fet, no tenia gaire temps per prendre tasses d'aigua calenta. Els estudis de magisteri i dret i la redacció del diari la feien anar a toc de campana. Encara trobava estones per moure fressa amb els del *Be*

L'etern femení la va convertir en la ma(d)rasa de les catalanes d'abans i després de la guerra, fins ben bé a mitjan anys seixanta

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA (FONS MANUEL BRUNET I SOLÀ)

Negre, El Mirador i L'Esquella, que la tenien ben cuita. Urpada cap aquí, urpada cap allà. No li discutissis gaire res. I ells vinga a escarnir-la un dia sí i l'altre també. Els tenia a tots esvalotats. De la Llucieta, se'n parlava, se'n parlava. Va fer un llibre que va tenir molta requesta. *L'etern femení* (1934) la va convertir en la ma(d)rassa de les catalanes d'abans i després de la guerra, fins ben bé a mitjan anys seixanta. No feia gaire que els assajos feministes eren cosa d'homes. El seu, en Miquel Poal Aregall, havia fet *Gloses Femenines* (1914), *Ço que deu ésser el feminisme* (1915) i *La responsabilitat femenina* (1916).

Fa de mal dir qui va fer més de lloca de *L'etern femení*, si en Poal o la Canyà. Quan ella en va pondre l'ou, encara no es coneixien. Era al setmanari *Baix Empordà* (1925-1928). De Barcelona estant, es picava les crestes amb els de la seva terra pel dret de vot femení. Hi signava amb el pseudònim «Floralia de Montsoliu». Llavors festejava amb en Santiago Manresa, el pediatre amb qui es casaria en enviudar d'en Poal. Venien tot sovint a passar les festes de Nadal i Pasqua amb la família. La Llucieta ho aprofitava per deixar algun article a la redacció d'*El Bisbalenc* (1927-1930), que l'esperava amb els braços esbatanats: «Hem rebut proves de nostra gentilíssima amiga i distingida redactora del nostre volgut i important confrare *La Veu de Catalunya* demostrant-nos el seu fervorós interès per *El Bisbalenc*».

Havia amarrat un públic fidel i gairebé adorador. Llucieta al Centre Moral del Poble Nou, Llucieta a la Lliga Regionalista de Sabadell, Llucieta a l'Ateneu Republicà de València, Llucieta a biblioteca de la Parròquia de Calonge, Llucieta a la Setmana de la Joventut de Granollers, Llucieta al Centre Social Catòlic de Terrassa, Llucieta, Llucieta... Corria per tot el país fent conferències. Emplenava sales de mig miler de persones. Ho feia ja a l'any vint-i-nou i fins que en Manresa va deixar de conduir, ben entrada la dècada dels setanta. En aquell temps també se la sentia per antena. A un quart de cinc i cinc de la tarda *Radio España de Barcelona* emetia «*El Consejo de Llucieta Canyà*». I sense arribar a inscriure's mai al Registro Oficial de Periodistas, publicava a l'únic rotatiu que sortia a la província de Tarragona durant el franquisme. Això va ser quan es van traslladar a viure a Reus, després que els nacionals tanquessin en Manresa a Burgos per haver fet de metge a la zona roja. Li'n va treure la Llucieta amb un parell de trucades a Cambó. La secció que tenia al *Diario Español* (1942) es deia «*Mundo femenino*» i era si no fa com la que va tenir a *El Correo Catalán* (1964) quan, al cap d'uns anys, van tornar a Barcelona.

Maria Àngels Casademont
és periodista.

>> A l'esquerra, les conferències de Canyà arreu de Catalunya la van convertir en un personatge molt popular i seguit, gairebé en un ídol de masses. A la dreta, signatura de la carta del 1953 de Llucieta Canyà a Manuel Brunet.

Al setmanari *Baix Empordà* es picava les crestes amb els de la seva terra pel dret de vot femení, sota el pseudònim «Floralia de Montsoliu»